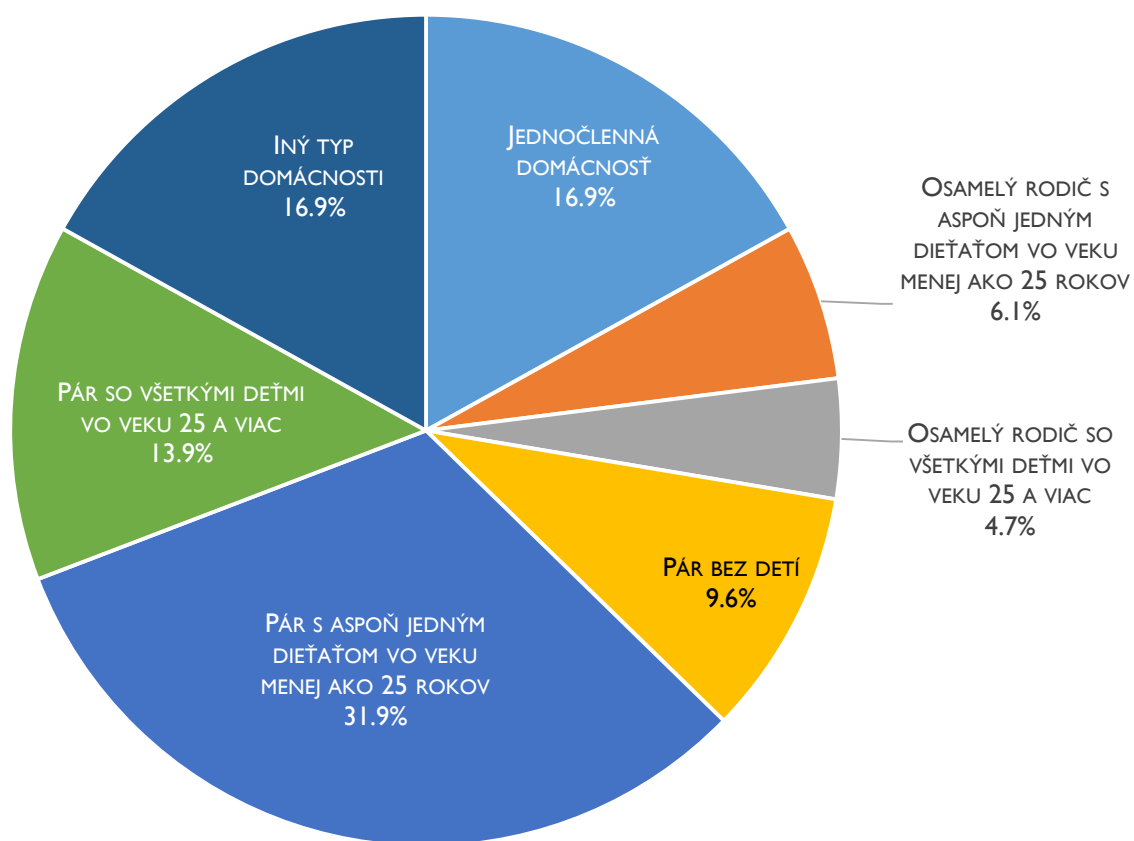

ENERGETICKÁ CHUDOBA 2025

Autor: Dušana Dokupilová, Prognostický ústav CSPV SAV

Kontakt:

dusana.dokupilova@savba.sk

Ako citovať túto správu:

Dokupilová, D. (2025). *Energetická chudoba 2025*, PÚ CSPV SAV.

Graf na obálke: Percentuálne zastúpenie jednotlivých skupín obyvateľstva ohrozeného energetickou chudobou.

Grafika: Martina Repíková

© Bratislava, Prognostický ústav, Centrum spoločenských a psychologických vied, Slovenská akadémia vied, 2025

Publikácia neprešla jazykovou úpravou.

Pod'akovanie

Táto publikácia vznikla na základe spolupráce so spoločnosťami Slovenský plynárenský priemysel, a.s., Západoslovenská distribučná, a.s., ZSE Energia, a.s., Stredoslovenská energetika, a.s., Stredoslovenská distribučná, a.s. a Východoslovenská distribučná, a.s..

Obsah

Podakovanie.....	3
Obsah	4
Úvod	5
Celková situácia na Slovensku a medzinárodné porovnanie	6
Energetická chudoba – definícia podľa Sociálno-klimatického plánu.....	10
Energetická chudoba – rozšírená definícia.....	14
Záver.....	19
Použitá literatúra.....	20

Úvod

Energetická chudoba sa v ostatnom čase stala vnímaným pojmom aj na Slovensku najmä v súvislosti s diskutovanými cenami energií, ale aj ETS2 a naň naviazaným Sociálno-klimatickým fondom.

Väčšina slovenskej populácie žije v starších alebo nezrekonštruovaných domoch - len 35% slovenskej populácie má trvalý pobyt v kompletne zrekonštruovaných domoch. Súčasne, len 17% domov bolo postavených po roku 2001.

Základná prekážka, ktorej čelíme ako krajina, je zdefinovanie pojmu energetickej chudoby, ktorá umožní identifikáciu energeticky chudobných domácností. Vzhľadom na obmedzené finančné možnosti štátu na pomoc takýmto domácnostiam je potrebné tento pojem presne vyšpecifikovať, aby bola pomoc poskytnutá v efektívnej podobe, a najmä finančná pomoc bola poskytnutá len tým, ktorí ju nevyhnutne potrebujú.

V tejto štúdii predstavujeme dve možné definície energetickej chudoby – jednu navrhnutú Ministerstvom hospodárstva SR pre potreby aj Sociálno- klimatického plánu, druhú pripravenú Prognostickým ústavom Slovenskej akadémie vied, spolu s prehľadom dotknutých domácností.

Táto publikácia nadväzuje na predchádzajúce štúdie z rokov 2023 a 2024. Sú v nej zahrnuté zistenia na základe ostatného zberu údajov Rodinné účty 2023.

Celková situácia na Slovensku a medzinárodné porovnanie¹

Podľa SOBD 2021 má Slovensko:

- 5 449 270 obyvateľov,
- 1 833 150 bytových domácností,
- 1 234 592 domov,
- 2 235 586 bytov (v rodinných a bytových domoch a iných budovách a objektoch).

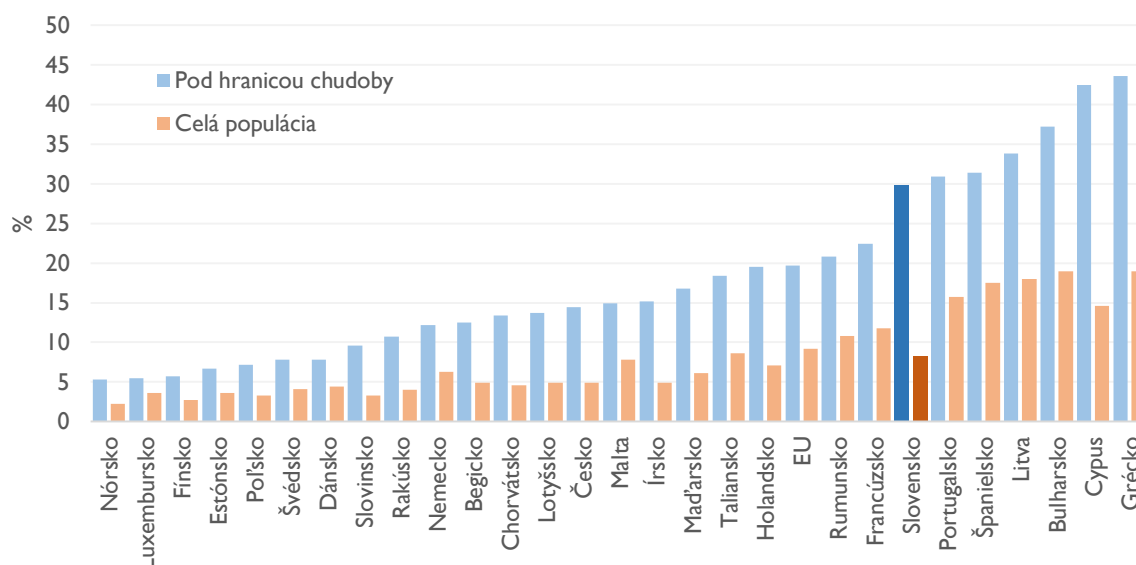
Energetická chudoba sa prejavuje najmä vysokými výdavkami za energie (aj potencionálnymi) vzhľadom na príjmy domácností. Dôvodom môžu byť najmä vysoké ceny energií, nízke príjmy, nízka energetická efektívnosť obydľí alebo kombinácia týchto dôvodov. Slovensko patrí ku európskym krajinám s najvyšším podielom výdavkov na energie na celkových príjmoch. Mediánové výdavky na vykurovanie sú na úrovni 7,6% príjmov.

Jedným z indikátorov, ktoré môžu vypovedať o energetickej chudobe je schopnosť/neschopnosť udržať si primerané teplo v domácnosti. Hovorí o podiele domácností, ktoré si nemôžu dovoliť udržiavať primeranú teplotu vo svojej domácnosti (dostatočne si vykúriť/vychladiť príbytok) z hľadiska nedostatku financií. Je potrebné si uvedomiť, že tento indikátor je subjektívny a odpoveď naň závisí od rôznych faktorov – aj na základe porovnania sa s blízskymi, susedmi, od zdravotného stavu, veku, aktuálnej situácie, atď.

Napriek tomu, že sme na základe dát o neschopnosti udržať si v domácnosti primerané teplo z roku 2024 nepatrili k najohrozenejším krajinám, čo sa týka celej populácie, v skupine domácností pod hranicou chudoby sme sa zaradili medzi najohrozenejšie krajiny po južných krajinách ako Grécko Cyprus, Bulharsko, Španielsko a Portugalsko. V týchto krajinách mnohé domácnosti nemajú žiadne vykurovacie zariadenie, resp. domácnosti disponujú len prenosnými ohrievačmi. Súčasne, v týchto krajinách domácnosti čelia vysokým letným teplotám, ktoré sú ťažko zvládnuteľné bez klimatizačných zariadení. Na Slovensku si každá tretia domácnosť pod hranicou chudoby nemôže udržať vo svojom obydľí dostatočné teplo. V susedných krajinách je tento podiel výrazne nižší – v Maďarsku 16% domácností, v Česku 14%, v Rakúsku 10% a v Poľsku 7% domácností, ktoré sú pod hranicou chudoby, má problém s vhodnou teplotou vo svojom obydľí.

¹ V analýzach boli použité najnovšie dáta dostupné v čase uverejnenia štúdie.

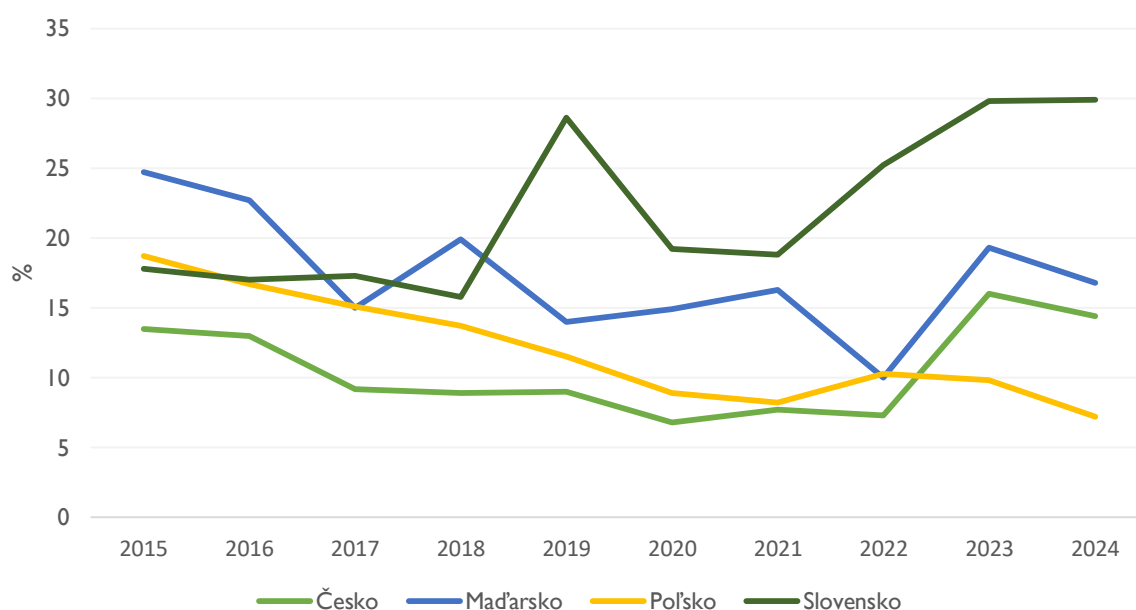
Graf 1: Neschopnosť udržiavať v obydľí primerané teplo (2024)

Zdroj dát: Eurostat

Nepriaznivý je aj vývoj v čase. V susedných krajinách podiel domácností neschopných zachovať si v byte primerané teplo v časti populácie pod hranicou chudoby v priebehu ostatných 10 rokov klesá – v Poľsku z 19% v roku 2015 na 7% v roku 2024, v Maďarsku z 25% na 17% v tom istom časovom období. V Česku sledujeme pokles z 13,5% v roku 2015 na 7% v roku 2022 a následný nárast 14% v roku 2024. Na Slovensku môžeme sledovať nárast z 18% v roku 2015 na 25% v roku 2022 a 30% v roku 2024. (Graf 2)

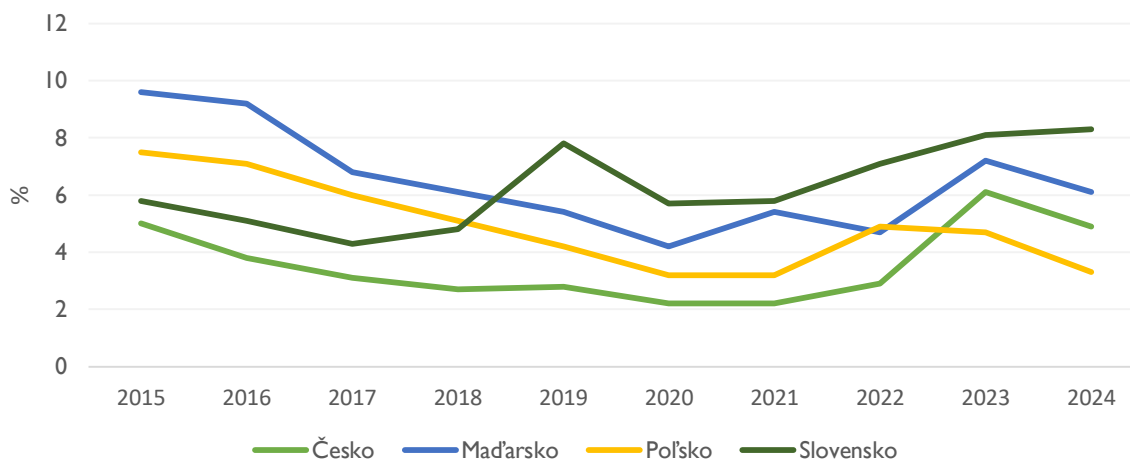
Graf 2: Neschopnosť udržiavať v obydľí primerané teplo pre obyvateľstvo pod hranicou chudoby

Zdroj dát: Eurostat

Podobnú situáciu je možné pozorovať aj v celkovej populácii. Od roku 2015 postupne narastá podiel domácností, ktoré si nevedia udržať vo svojom obydľí dostatočné teplo z 5,8% na 8,3% v roku 2024, čím sa dostávame na najhoršiu pozíciu v porovnaní s krajinami V4. V Poľsku sa podiel takýchto domácností znižuje zo 7,5% v roku 2015 na 3,3% v roku 2024, v Maďarsku z 9,6% na 6% a v Česku sa podiel udržuje na 5% s poklesom v rokoch 2020-21 až na úroveň 2% (Graf 3).

Graf 3: Neschopnosť udržiavať v obydľí primerané teplo v celkovej populácii

Zdroj dát: Eurostat

Ceny energií môžu byť jedným z dôvodov vzniku energetickej chudoby, pretože môžu spôsobovať zvýšené výdavky za energie. V porovnaní s ostatnými európskymi krajinami však ceny elektriny a plynu patria k najnižším v Európe², preto nemôžu byť považované za hlavnú príčinu vysokého počtu domácností v energetickej chudobe. Hodnoty cien energií uvádzané v štatistikách Eurostatu nezodpovedajú reálnym cenám, ktoré domácnosti v SR za energie platia, preto ich na tomto mieste neuvádzame.

Ďalšou zo závažných skutočností spôsobujúcich energetickú chudobu je nízka energetická efektívnosť obydľí. Tá sa pri starších domoch zvyšuje rekonštrukciou. V kompletne zrekonštruovaných domoch v roku 2021 malo trvalý pobyt len 35% slovenskej populácie.

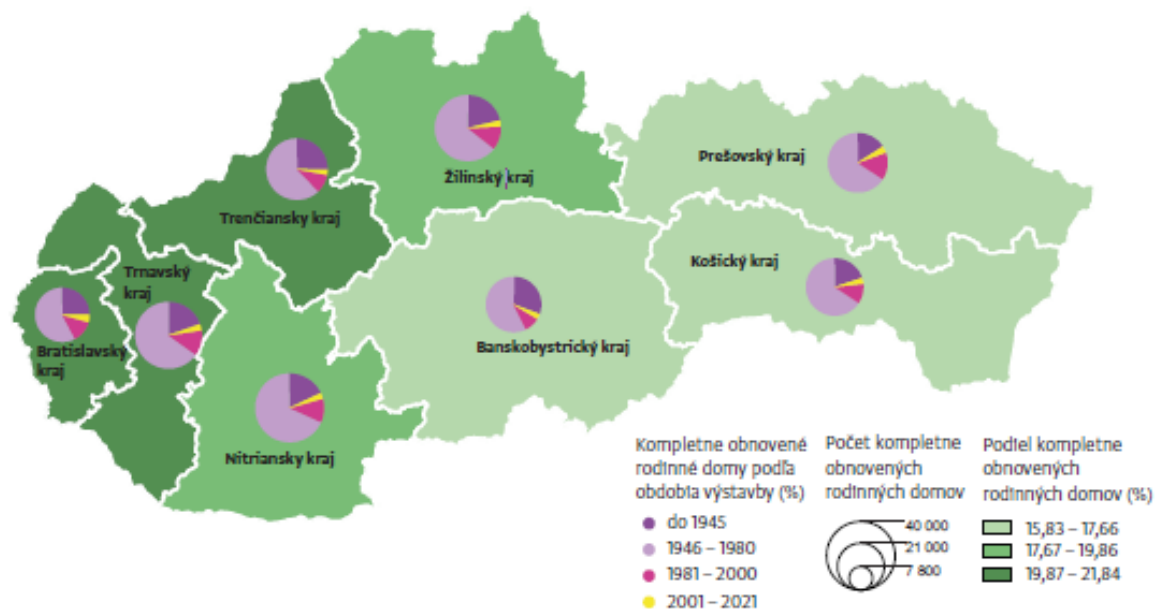
Na Slovensku máme podľa SOBD 2021:

- 1 081 293 rodinných a 77 113 bytových domov, čiže rodinné domy tvoria 88% domov,
- 19% rodinných domov a 47% bytových domov prešlo kompletnou rekonštrukciou,
- V kompletne zrekonštruovaných rodinných domoch má trvalý pobyt 649 717 obyvateľov,
- V kompletne zrekonštruovaných bytových domoch má trvalý pobyt 1 281 599 obyvateľov.
- 5% obydľí bolo postavených pred rokom 1919, 19% z nich prešlo komplexnou rekonštrukciou (výmena okien, strechy a obvodového plášťa)
- 13% obydľí bolo postavených medzi rokmi 1920 a 1945, z nich je 23% kompletne zrekonštruovaných,
- 20% obydľí bolo postavených v rokoch 1946 až 1960, z nich je 27% kompletne rekonštruovaných,
- 30% obydľí bolo postavených v rokoch 1961 až 1980,
- 14% obydľí bolo postavených v rokoch 1981 až 2000,
- Po roku 2001 bolo postavených 17% obydľí.

² https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_pc_202/default/table?lang=en
<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ten00117/default/table?lang=en>

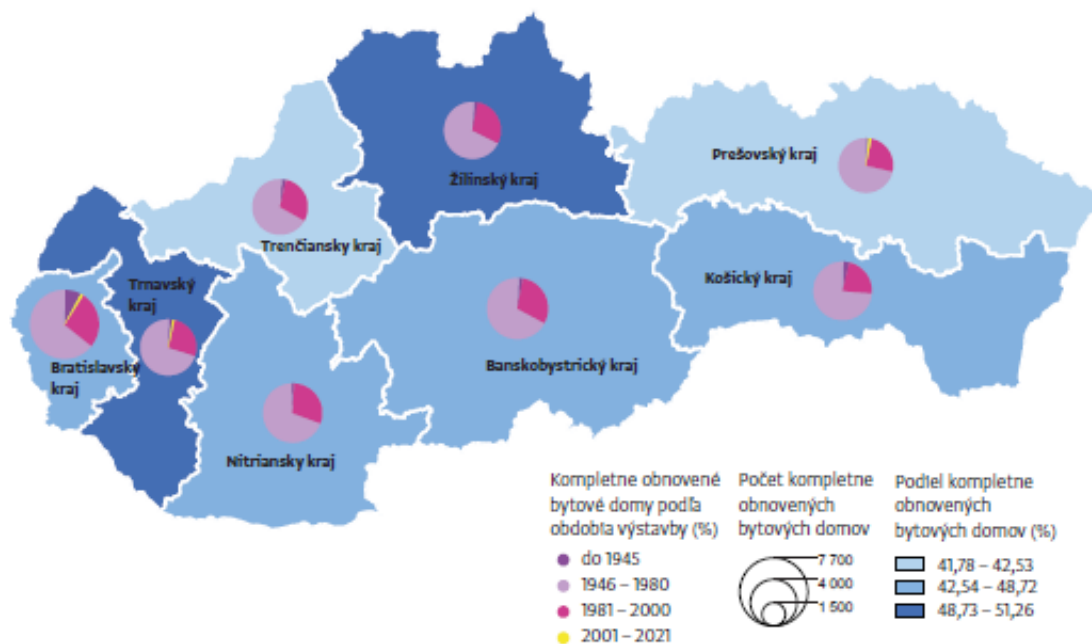
Viac nerekonštruovaných domov (rodinných aj bytových) je vo východných oblastiach Slovenska, kde sa výrazné rozdiely prejavujú najmä v prípade rekonštrukcie rodinných domov. (Obrázok 1, 2)

Obrázok 1: Kompletne obnovené domy v krajoch SR

Zdroj: ŠÚ SR, Skryté príbehy sčítania

Obrázok 2: Kompletne obnovené bytové domy v krajoch SR

Zdroj: ŠÚ SR, Skryté príbehy sčítania

Energetická chudoba – definícia podľa Sociálno-klimatického plánu

Energetická chudoba je stav, kedy si domácnosť nevie zabezpečiť energetické služby na potrebnej úrovni, čo sa prejavuje najmä neschopnosťou udržať si v obydli vhodnú teplotu počas letných a zimných mesiacov. Slovensko má už od roku 2012 legislatívne ukotvenú definíciu energetickej chudoby. V § 2 písm. n) zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach je energetická chudoba definovaná ako stav, kedy priemerné mesačné výdavky domácnosti na spotrebu elektriny, plynu, tepla na vykurovanie a na prípravu teplej úžitkovej vody, dodávku pitnej vody verejným vodovodom a odvádzanie odpadových vôd verejnou kanalizáciou tvoria významný podiel na priemerných mesačných príjmoch domácnosti. Na základe tejto definície sa však nedá kvantifikovať počet domácností v energetickej chudobe a ani nie je možné ich identifikovať pretože nie je jasné, čo, okrem iného, znamená „významný podiel“.

V roku 2025 vzniká Sociálno-klimatický plán (SKP), ktorý by riešil aj problém energetickej chudoby. Ministerstvo hospodárstva SR navrhuje definovať **zraniteľného odberateľa ohrozeného energetickou chudobou ako takého, ktorý žije v domácnosti s disponibilným príjmom nižším ako národný medián ekvivalentného disponibilného príjmu, výdavky domácnosti na energie predstavujú 20 % alebo viac disponibilného príjmu a domácnosť žije v byte s nízkou energetickou účinnosťou.**³

Vzhľadom na fakt, že výpočty sa robia na základe údajov z Rodinných účtov 2023, poskytnutých Štatistickým úradom SR a v týchto nie sú informácie o energetickej efektívnosti budov, preto všetky nasledujúce analýzy sú založené na hodnotení prvých dvoch podmienok definície energetickej chudoby.

Domácnosť je energeticky chudobná ak:

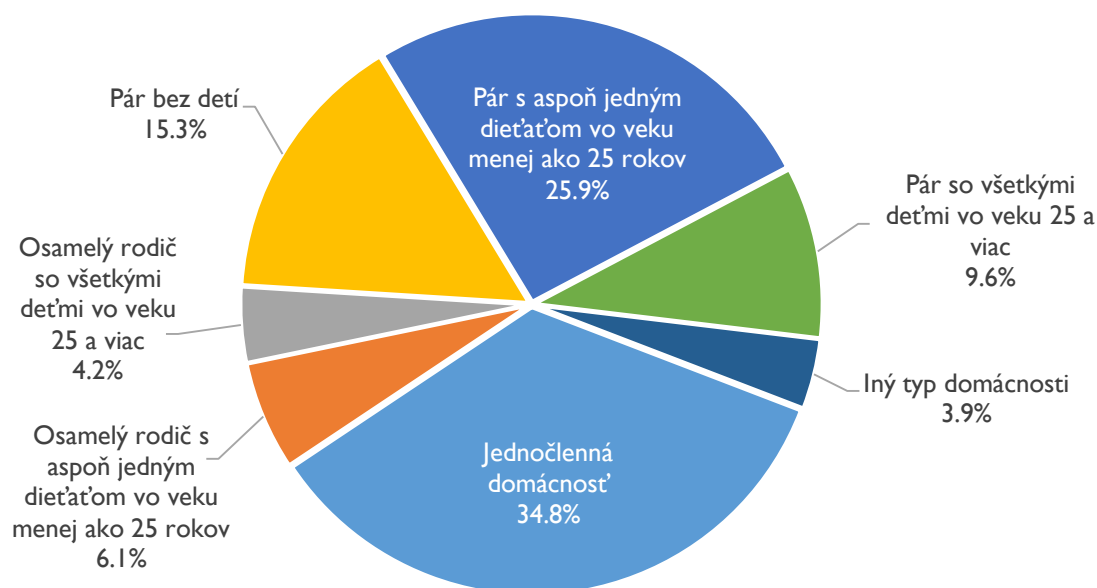
- Disponibilný príjem domácnosti je nižší ako národný medián ekvivalentného disponibilného príjmu (na základe prepočtov z EUSILC 2023 je medián ekvivalentného disponibilného príjmu 9 213,73 EUR) a súčasne
- Výdavky na energie tvoria viac ako 20 % disponibilného príjmu domácnosti

Na základe tejto definície je energetickou chudobou ovplyvnených 8,9% domácností, čo predstavuje približne 164 000 domácností.

Energetická chudoba sa vyskytuje najmä v jednočlenných domácnostiach (35%) a v úplných rodinách s deťmi (26%) (Graf 4).

³ https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/4466/sk_dlv2_final_report_akt.pdf

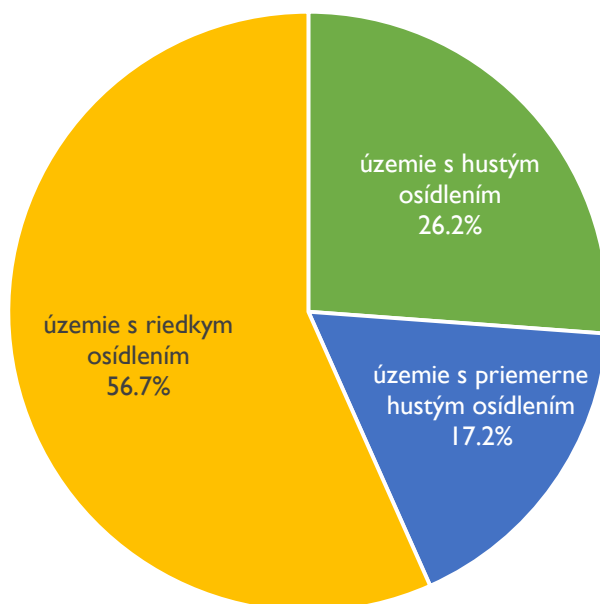
Graf 4: Domácnosti v energetickej chudobe podľa typu domácnosti

Zdroj: ŠÚ SR, Rodinné účty 2023

Najviac sú energetickou chudobou postihnuté oblasti s riedkym osídlením- vidiek. Takéto domácnosti tvoria 57% energeticky chudobných domácností (Graf 5).

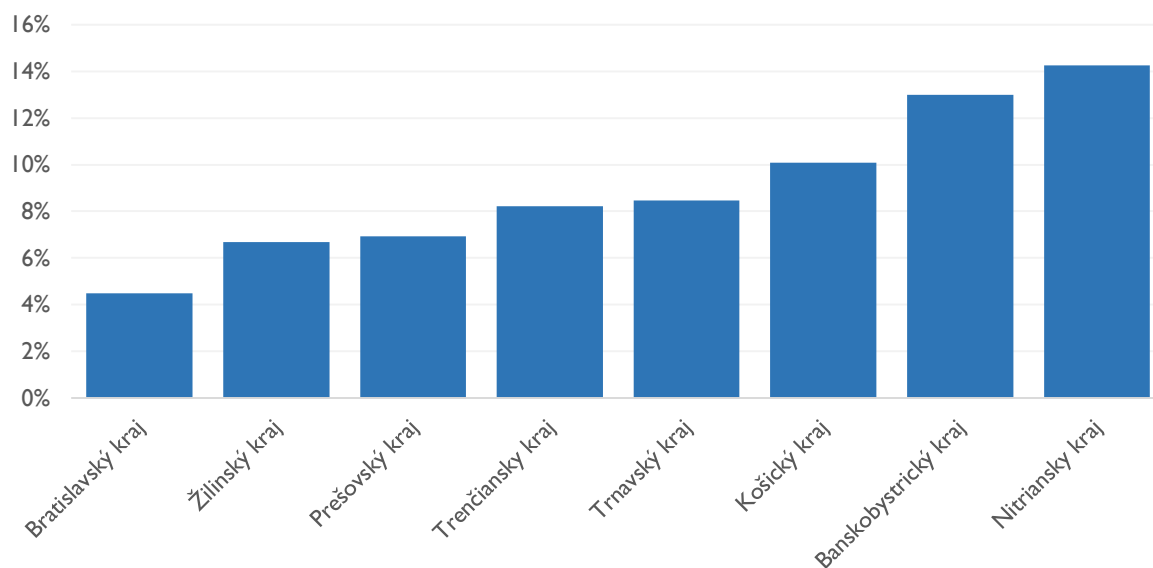
Graf 5: Rozloženie energetickej chudoby podľa urbanizácie

Zdroj: ŠÚ SR, Rodinné účty 2023

Najväčší podiel ľudí v energetickej chudobe je v Nitrianskom a Banskobystrickom kraji, kde je energetickou chudobou zasiahnutá takmer každá siedma domácnosť. (Graf 6)

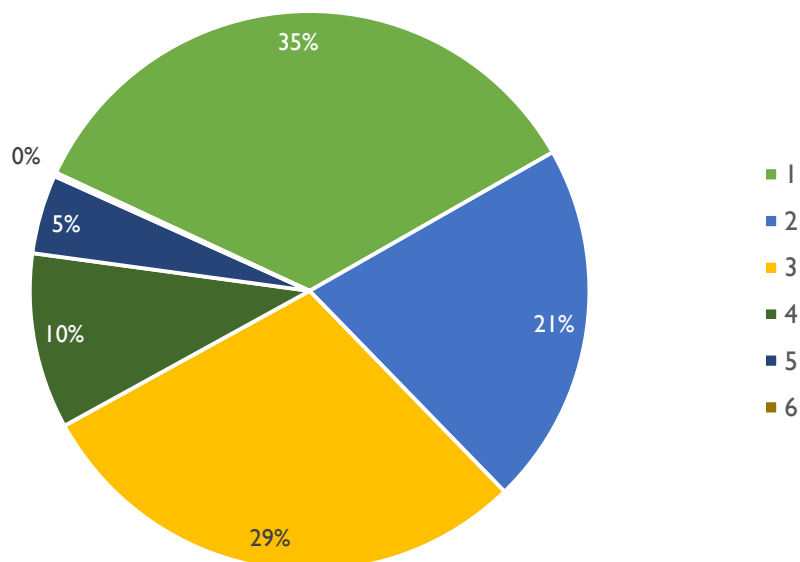
Graf 6: Energetická chudoba podľa regiónov

Zdroj: ŠÚ SR, Rodinné účty 2023

Najviac sú postihnuté jednočlenné domácnosti – tvoria viac ako tretinu všetkých domácností v energetickej chudobe (Graf 7).

Graf 7: Podľa počtu členov domácnosti

Zdroj: ŠÚ SR, Rodinné účty 2023

Domácnosti v energetickej chudobe definované na základe podielu výdavkov na energiu na celkových príjmoch majú:

- Výdavky na energiu až do úrovne 8 000 EUR za rok.
- Čistý ročný ekvivalentný príjem domácností dosahuje až 9 100 EUR (príjem prepočítaný podľa štruktúry domácnosti – počtu a veku jej členov).

- Podiel výdavkov na energie na čistom príjme od 20%.

Potrebné by bolo zohľadniť aj tzv. **skrytú energetickú chudobu**, ktorá sa týka najmä domácností s nízkymi príjmami. Tieto často čelia dileme “eat or heat”. Svoje finančné prostriedky musia rozdeliť tak, aby uspokojili svoje potreby aspoň na minimálnej úrovni, čo je v niektorých prípadoch sprevádzané výraznou redukciou naplňania niektorých potrieb – napr. obmedzením vykurovania. Takéto **domácnosti sú v najhoršej energetickej chudobe**, lebo nemajú dostatočne zabezpečené vhodné teplotné podmienky. Bolo by potrebné na ne pamätať aj pri definovaní pojmu energetickej chudoby. Ak by bola skrytá energetická chudoba definovaná podľa definície B) nasledujúcej časti, tak by 1,5% domácností zostalo bez pomoci – sú v skrytej energetickej chudobe, ale nespĺňajú podmienky navrhovanej definície energetickej chudoby.

Súčasne, do skupiny energeticky chudobných sú zaradené aj domácnosti, ktoré majú síce pomerne vysoké výdavky na energie (viac ako 20% príjmu), ale tieto domácnosti majú dostatočné množstvo finančných prostriedkov v podobe príjmov (aj po zaplatení energie a ostatných spotrebných výdavkov), aby – ak je to potrebné – zvýšilo energetickú efektívnosť svojho obydla. Okrem toho, do skupiny energeticky chudobných je započítané aj nemalé množstvo domácností, ktoré majú dostatok financií na bezproblémové fungovanie – majú dostatok finančných prostriedkov na naplnenie všetkých svojich potrieb.

Definícia navrhnutá Ministerstvom hospodárstva SR zohľadňujúca rekonštrukciu obydla je krok správnym smerom. Potrebné je však uvedomiť si, že aj mnohé „rekonštruované“ obydla môžu byť energeticky neefektívne. Najmä ak sa rekonštrukcia robila dávno, resp. nedostatočne.

Všetky tieto poznatky by mali byť vzaté do úvahy pri nastavovaní konečného znenia definície.

Energetická chudoba – rozšírená definícia

Inou alternatívou je definícia založená na porovnaní príjmov, výdavkov na energie a životného minima (minimálnych prostriedkov, ktoré by mali domácnosti zostať na financovanie svojich základných potrieb). Táto definícia bola analyzovaná aj v predchádzajúcich štúdiách o energetickej chudobe.⁴ Rozšírená definícia energetickej chudoby:

A) Domácnosť je ohrozená energetickou chudobou vtedy, ak jej po úhrade celkových nákladov na energie zostane menej než 1,5 násobok životného minima⁵ a súčasne jej celkový čistý ročný ekvivalentný disponibilný príjem (prepočítaný na počet členov domácnosti)⁶ je menší ako národný medián (9 213,73 EUR za rok 2023 prepočítané podľa EU SILC 2023).

B) Súčasne domácnosť, ktorá prejavuje známky hospodárneho správania sa t.j. má ročné náklady na energie pod polovicou národného mediánu⁷ (na domácnosť 792 EUR v roku 2023 podľa štatistického zisťovania Rodinné účtu) a súčasne jej celkový ekvivalentný disponibilný príjem je nižší ako 70% národného mediánu, patrí do skupiny domácností ohrozených skrytou energetickou chudobou.

C) Domácnosť bez fyzického prístupu k elektrickej energii.

V prípade spojenia definícií A aj B je energetickej chudobe vystavených 18% slovenských domácností, čo predstavuje približne 330 000 domácností, s tým, že 1% domácností trpí aj energetickou chudobou typu A aj B.

V prípade oboch definícií sa pod nákladmi na energie rozumejú náklady na elektrinu, plyn, teplo, drevo a uhlie, ktoré sa používajú na vykurovanie a chladenie, ohrev vody, elektrospotrebiče, svietenie a varenie.

Najväčšiu časť obyvateľstva ohrozeného energetickou chudobou tvoria úplné rodiny s aspoň jedným dieťaťom do 25 rokov – 32% domácností. Druhou najohrozenejšou skupinou sú podľa Rodinných účtov 2023 jednočlenné domácnosti - tvoria 17% energeticky chudobných domácností. Ohrozenou skupinou sú aj domácnosti s väčším počtom dospelých, ktoré tvoria 14% energeticky chudobných (Graf 8).

⁴ <https://www.prog.sav.sk/portfolio-item/energeticka-chudoba-2024/>

<https://www.prog.sav.sk/portfolio-item/hlbkova-studia-energetickej-chudoby/>

⁵ V súčasnosti životné minimum pokrýva najmä výdavky na potraviny, cestovné a lieky. Z terénneho a dotazníkového prieskumu vyplýva, že domácnosti, ktorým zostáva po zaplatení nákladov na energie menej ako 1,5 násobok životného minima v žiadnom prípade nie sú schopní odložiť vyššiu sumu peňazí na zvyšovanie energetickej efektívnosti svojho bývania.

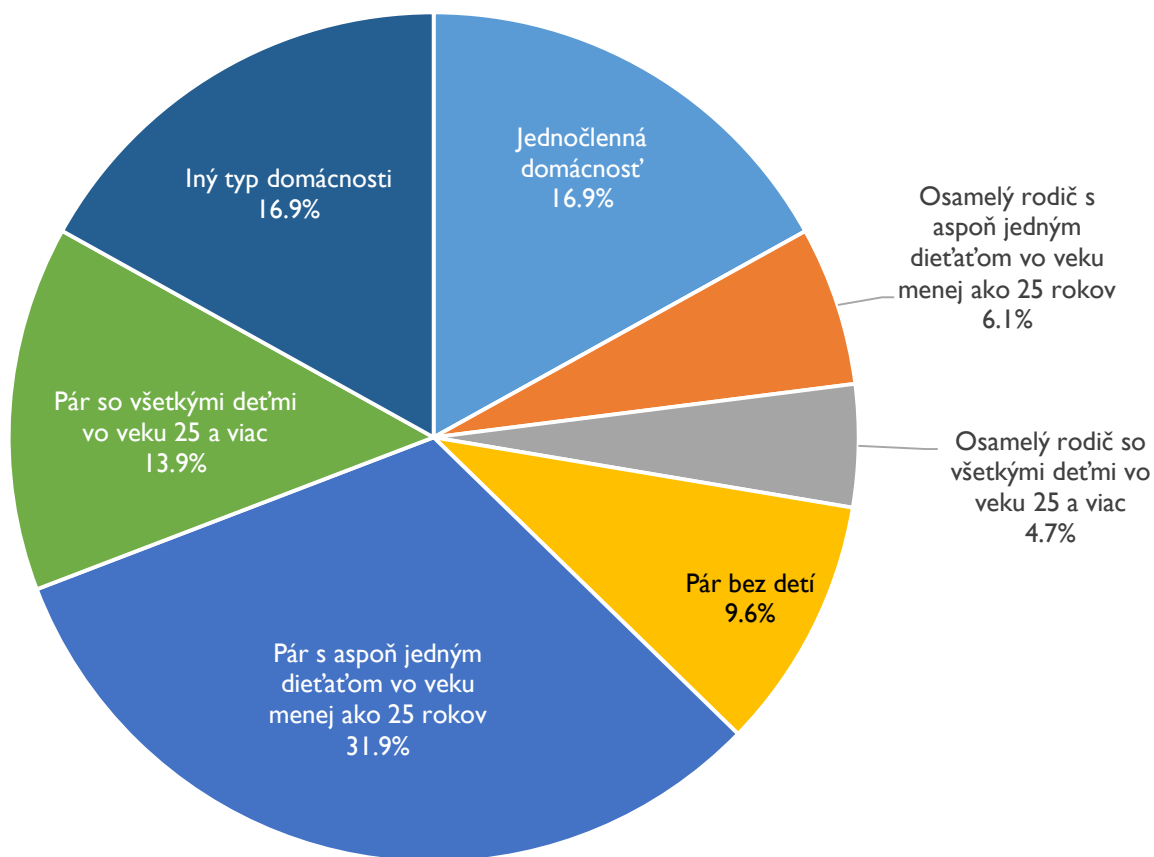
⁶ Na základe ŠÚ SR: Ekvivalentný disponibilný príjem sa vypočíta tak, že disponibilný príjem domácnosti sa vydeli ekvivalentnou veľkosťou domácnosti. Tento príjem je potom priradený každému členovi domácnosti.

Ekvivalentná škála sa používa na výpočet ekvivalentnej veľkosti domácnosti. Pre výpočet indikátorov chudoby bola použitá v súlade s metodikou Eurostatu tzv. modifikovaná OECD škála, kde sa používajú koeficienty: 1 pre prvého dospelého člena domácnosti, 0,5 pre druhého a každého dospelého člena domácnosti, 0,5 pre 14-ročných a starších a 0,3 pre každé dieťa mladšie ako 14 rokov. (ŠÚ SR)

Príklad: Domácnosť s dvomi rodičmi, deťmi 20,17 a 15 ročnými. Domácnosť má ekvivalentnú veľkosť podľa OECD škály na úrovni $3 = 1 + 0,5 + 0,5 + 0,5 + 0,5$. Pre určenie celkového čistého ekvivalentného disponibilného príjmu sa celkový čistý disponibilný príjem domácnosti vydeli číslom 3.

⁷ Náklady pod polovicou národného mediánu sú považované za znak „skrytej energetickej chudoby“.

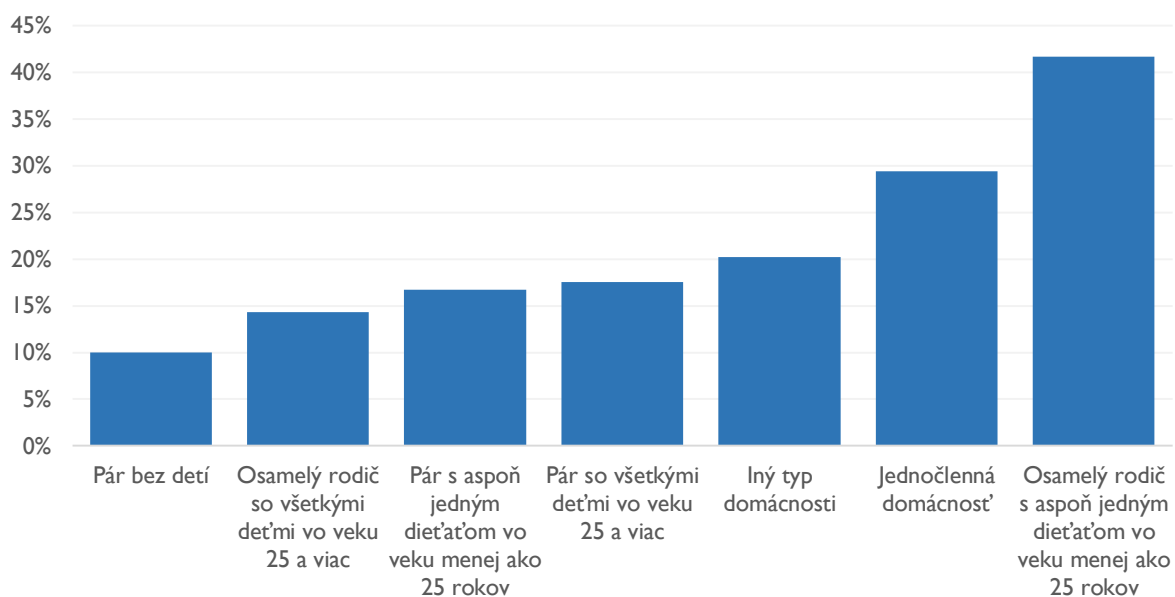
Graf 8: Percentuálne zastúpenie jednotlivých skupín obyvateľstva ohrozeného energetickou chudobou.

Zdroj dát: ŠÚ SR, Rodinné účty 2022

Najvýraznejšie sú zastihnuté osamelí rodičia, kde je takmer každá druhá jednorodičovská domácnosť zasiahnutá energetickou chudobou. Výrazne sú ohrozené aj jednočlenné domácnosti, kde každá tretia je energeticky chudobnou (Graf 9).

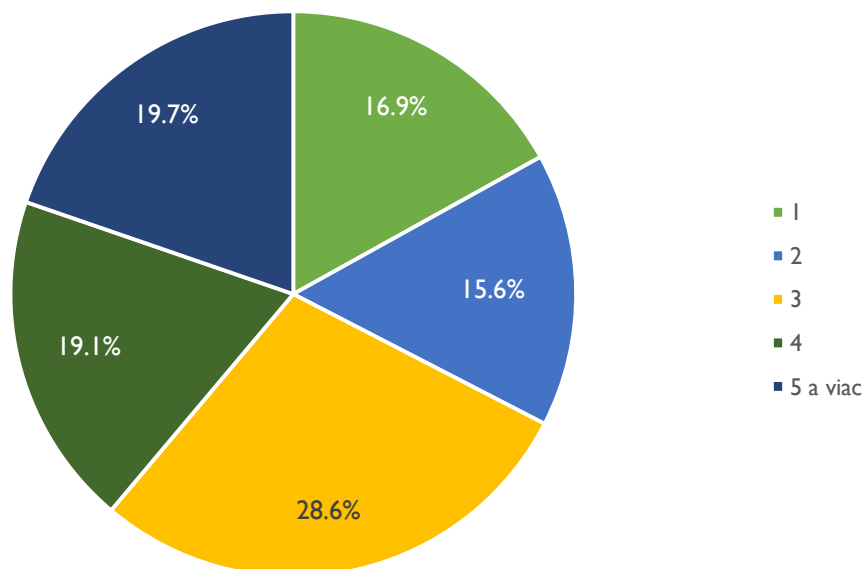
Graf 9: Percentuálne zastúpenie domácností ohrozených energetickou chudobou v jednotlivých skupinách obyvateľstva

Zdroj: ŠÚ SR, Rodinné účty 2023

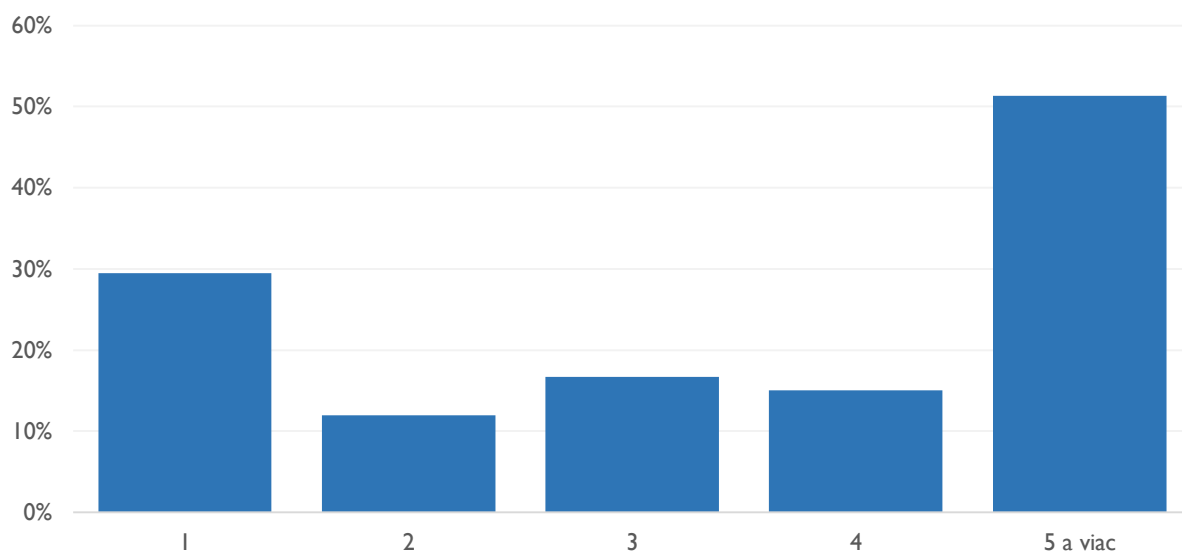
Energetická chudoba sa vyskytuje vo všetkých veľkostiach domácností (Graf 10), ale najväčší podiel zaberajú 3 členné domácnosti. V najhoršej situácii sú domácnosti s viac ako 5 členmi, kde každá druhá domácnosť trpí energetickou chudobou, kým v jednočlenných domácnostiach každá tretia (Graf 11).

Graf 10: Percentuálne zastúpenie domácností ohrozených energetickou chudobou podľa počtu členov domácnosti

Zdroj: ŠÚ SR, Rodinné účty 2023

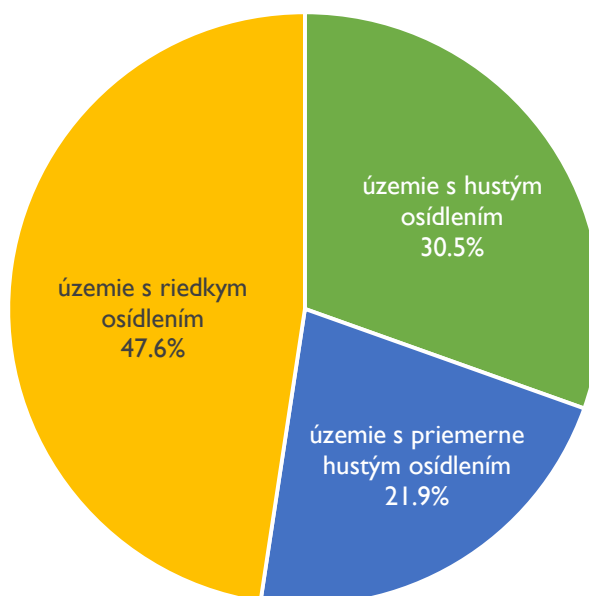
Graf 11: Percentuálne zastúpenie domácností ohrozených energetickou v jednotlivých skupinách domácností podľa počtu členov

Zdroj: ŠÚ SR, Rodinné účty 2023

Väčšia časť domácností v energetickej chudobe žije na vidieku (48%), čo je spojené aj s nižšou mierou obnovy rodinných domov v porovnaní s bytovými domami, čo spôsobuje vyššie výdavky na energie v rodinných domoch a vzhľadom na ich vyššie zastúpenie mimo mestských častí, zvýšenie energetickej chudoby v rurálnych oblastiach. Následne sa prejaví na zvýšenom podiele domácností v energetickej chudobe (Graf 12).

Graf 12: Podiel obyvateľstva v energetickej chudobe podľa hustoty osídlenia

Zdroj dát: ŠÚ SR, Rodinné účty 2023

Domácnosti v energetickej chudobe definované na základe rozdielu príjmov a výdavkov na energiu porovnaním s minimálnymi požadovanými výdavkami (životným minimom) majú:

- Výdavky na energiu až do úrovne 8 000 EUR za rok.
- Čistý ročný ekvivalentný príjem 8 700 EUR (príjem prepočítaný podľa štruktúry domácnosti – počtu a veku jej členov).
- Podiel výdavkov na energiu na čistom príjme od 5%.

Pri porovnaní s definíciou navrhovanou Ministerstvom hospodárstva SR, domácnosť je v energetickej chudobe aj v prípade, že jej výdavky za energiu sú podielovo nižšie. Takýmto prístupom sa k novej pomoci spojenej s energetickou chudobou môžu dostať aj viacčlenné domácnosti s vyšším počtom zarábajúcich členov, s vyšším celkovým príjmom, ktoré sú však zo svojho príjmu schopné pokryť len svoje základné potreby. Viacčlenné domácnosti spotrebujú viac finančných prostriedkov na základné potreby ako jedlo, dopravu, zdravotnú starostlivosť či vzdelávanie. Je potrebné im takisto pomôcť, aby si dokázali napr. zrekonštruovať svoje bývanie.

Najzávažnejšou energetickou chudobou sú postihnuté domácnosti bez prístupu k energiám. Elektrická energia ako zdroj energie pre základné elektrospotrebiče (osvetlenie, chladenie potravín, pranie, ale aj prístup k informáciám a komunikácii...) je podľa Svetovej banky dostupná pre 100% slovenskej populácie. Dáta z Atlasu Rómskych komunít 2019 však hovoria, že takmer 55 000 obyvateľov (1% celkovej populácie) nie je pripojených k elektrickej sieti. Z nich 45% má k nej teoretický prístup (elektrická prípojka je blízko hranice ich obydľia/pozemku), ale na elektrinu nie sú napojení. Práve táto skupina obyvateľstva by mohla využívať predplatenú elektrinu – systém sprístupnený Východoslovenskou distribučnou, a.s.(opísaný v štúdii Energetická chudoba 2024).

Poznámka: ako bolo spomínané v predchádzajúcich správach o energetickej chudobe - pokladáme za dôležité, aby sa podnikli kroky k zavedeniu definície založenej na normatívnych nákladoch, kde dôjde k prepočítaniu vzhľadom na technické vlastnosti obydľia, počet osôb, plochu bytu. Je to definícia, ktorá podľa našej mienky, najlepšie identifikuje energeticky chudobnú domácnosť. Pokladáme za nevyhnutné začať odbornú diskusiu aj na najvyššej úrovni o potrebe rozšírenie definície energetickej chudoby v takomto rozsahu:

Presnejšia definícia: Domácnosť je ohrozená energetickou chudobou vtedy, ak jej po úhrade celkových nákladov na energiu zostane menej než napr. 1,5 násobok životného minima⁸ a súčasne jej náklady na energiu nie sú vyššie ako normatívne náklady, ktoré sú prepočítané vzhľadom na technické vlastnosti obydľia, počet osôb a plochu bytu.

Takto stanovený normatív môže zároveň slúžiť ako energetickým minimum a pomôže identifikovať skrytú energetickú chudobu.

⁸ Podobne ako pri navrhovanej definícii

Záver

Energetická chudoba je celosvetovo závažný problém. Slovensko je ňou významne zasiahnuté, čo je potvrdené aj vysokými výdavkami na energie vzhľadom na príjmy obyvateľstva, v čom dosahujeme jednu z najvyšších hodnôt v rámci Európy. Situácia sa v priebehu času zhoršuje – zvyšujú sa hodnoty objektívnych aj subjektívnych ukazovateľov energetickej chudoby. Podiel obyvateľstva v energetickej chudobe narástol na 18% a podobne aj podiel obyvateľstva, ktorí si nevedia dostatočne vykúriť svoje obydlie. Ten sa v priebehu ostatných 10 rokov zvýšil z 18% na 30% v skupine najchudobnejších domácností a zo 6% na 8% v celej populácii. **Podľa rozšírenej definície je energetickou chudobou zasiahnutých 330 000 domácností.**

Aj napriek fungovaniu rôznych podporných schém na rekonštrukciu obydí, doteraz neboli na Slovensku uplatnené žiadne opatrenia smerované na energeticky chudobné domácnosti. Bolo a je to blokové neexistenciou oficiálnej definície energetickej chudoby, ktoré by pomohla identifikovať energeticky chudobné domácnosti.

V čo najrýchlejšom čase je nevyhnutné prijať definíciu energetickej chudoby, ktorá by tento úvodný problém pomohla vyriešiť. Súčasne/následne je potrebné spustiť opatrenia na pomoc zraniteľným domácnostiam ohrozeným energetickou chudobou počnúc informačnými kampaňami, sociálnou pomocou v teréne či vhodnými finančnými stimulmi podporujúcimi zvyšovanie energetickej efektívnosti domácností v energetickej chudobe.

Definícia energetickej chudoby by mala byť prijatá po hĺbkovej analýze problematiky, podporenej nielen dátami ale aj terénnym výskumom, aby sa skupina energeticky chudobných čo najpresnejšie vyšpecifikovala a optimalizovali sa dotácie pre najohrozenejšie skupiny obyvateľstva.

Súčasne je dôležitým, aby sme domácnosti smerovali a motivovali k znižovaniu ich výdavkov za energie – či už zvýšením energetickej efektívnosti ich domácností (zateplením, výmenou strechy, výmenou elektrospotrebičov) alebo rozumným využívaním energie. K tomu je potrebné zaviesť aj opatrenia, ktoré budú domácnosti podporovať v takomto správaní sa (podpora úverov na zatepl'ovanie, výmenu zdroja vykurovania, v prípade chudobných domácností aj dotácie). A vyvarovať sa opatrení, ktoré spôsobujú konzerváciu súčasného nepriaznivého stavu (stropovanie cien energií), ktoré vedú len k predlžovaniu nepriaznivého stavu domácností spojeného s neefektívnym využívaním verejných finančných zdrojov na nevhodné opatrenia ako je dotovanie cien energií.

Najdôležitejšie je začať konať hneď.

Použitá literatúra

Atlas Rómskych komunit 2019, prístupné na <https://www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit-2019>

Eurostat - <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Svetová banka: Prístup k elektrine, prístupné na:

<https://data.worldbank.org/indicator/EG.ELC.ACCS.ZS?locations=EU>

Štatistický úrad Slovenskej republiky (ŠÚ SR) – Rodinné účty 2023

Štatistický úrad Slovenskej republiky (ŠÚ SR) – EU SILC 2023

Štatistický úrad Slovenskej republiky (ŠÚ SR) – SOBD 2021, Sčítanie obyvateľov , domov a bytov, prístupné na: <https://www.scitanie.sk/>

Štatistický úrad Slovenskej republiky (ŠÚ SR) - Skryté príbehy sčítania, prístupné na:

<https://www.scitanie.sk/publikacia-ohalujuca-statisticke-zistenia-prostrednictvom-datovych-pribehov>